

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
de heer E. van der Burg

Cc:

De minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs dhr. D. Wiersma
De minister voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid mevr. C.E.G. van Gennip
De staatssecretaris voor Volksgezondheid Welzijn en Sport dhr. M. van Ooijen

Datum 19 april 2023
Onderwerp Kinderen in de noodopvang en crisishulpverlening

Geachte heer Van der Burg,

Op 16 juni 2022 uitten de Inspectie Justitie en Veiligheid en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd hun zorgen over het welzijn en de veiligheid van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (hierna: AMV) en kinderen in gezinnen in de asielopvang.¹ Hierin constateerden zij dat de leefbaarheid in de opvanglocaties onder de maat is; de rechten en veiligheid van AMV en andere kinderen in de asielopvang kunnen niet worden gewaarborgd. Na een opvolgend bezoek aan de opvanglocatie voor AMV van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (hierna: COA) in Ter Apel, waar u ook per brief over bent geïnformeerd, signaleerden zij dat de risico's die jongeren liepen, alleen maar waren toegenomen.²

De aanhoudende capaciteitsdruk heeft een negatief effect op de veiligheid, gezondheid en de ononderbroken ontwikkeling van kinderen. Daarnaast ligt druk op de toegang tot het onderwijs en op medewerkers in de opvanglocaties. Vanwege de ernst en veelomvattendheid van de problematiek, geven de Inspectie Justitie en Veiligheid, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, de Inspectie van het Onderwijs en de Nederlandse Arbeidsinspectie (hierna: de inspecties) in gezamenlijkheid opvolging aan dit traject van toezicht.

Net zoals in de brief van juni 2022 stellen de inspecties nu dat er nog steeds geen concreet vooruitzicht is op duurzame verbetering van de situatie op korte termijn. De inspecties blijven de ontwikkelingen daarom nauwgezet volgen.

In de huidige brief gaan de inspecties in op de situatie van kinderen en AMV in de asielopvang op dit moment, ruim een half jaar na de signaalbrief van juni 2022 en het activeren van structuur voor nationale crisisbesluitvorming. Onderstaand geven wij eerst onze belangrijkste constatering. Daarna gaan wij in op de context en ontwikkelingen en lichten wij onze bevindingen nader toe.

¹ [Signaalbrief Kinderen in de asielopvang | Brief | Inspectie Justitie en Veiligheid \(inspectie-jenv.nl\)](#)

² [Brief aan staatssecretaris Justitie en Veiligheid over kinderen zonder ouders in de asielopvang in Ter Apel | Brief | Inspectie Justitie en Veiligheid \(inspectie-jenv.nl\)](#)

Inspectie Justitie en Veiligheid

Hoge Nieuwstraat 8
2514 EL Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

Contactpersoon

S. Koppes
Senior inspecteur

M 06 213 875 28
s.koppes@inspectie-jenv.nl

Projectnaam

AMV en kinderen in gezinnen
in noodopvang en
crisishulpverlening

Ons kenmerk

4613694

Bijlagen

1

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

De inspecties constateren dat de opvang van kinderen op diverse terreinen nog steeds niet voldoet aan minimale kwaliteitsnormen. Zo is de toegang tot onderwijs, het zicht op de individuele gezondheidssituatie en continuïteit van zorg niet vanzelfsprekend en zijn de belangen van het individuele kind onvoldoende in beeld. De aanhoudende capaciteitstekorten geven risico's voor de veiligheid en ontwikkeling van de kinderen, en zorgen ook voor aanhoudende druk op medewerkers, gemeenten en betrokken (onderwijs)instellingen. De inspecties blijven hardnekkige problemen zien zoals de lange verblijfsduur in tijdelijke locaties, de vele doorplaatsingen en de druk op personele capaciteit. Kinderen in de asielopvang, begeleid of onbegeleid hebben – net als alle andere kinderen – recht op onderwijs, ononderbroken ontwikkeling, continuïteit en stabiliteit. Deze rechten worden langdurig niet gewaarborgd. De risico's die kinderen hierdoor lopen vragen om direct ingrijpen.

Inspectie Justitie en Veiligheid

Datum
19 april 2023

Ons kenmerk
4613694

De inspecties zien dat de complexiteit rondom de asielopvang het ingewikkeld maakt de kwaliteit direct te verbeteren. De prioriteit ligt bij het bieden van voldoende aantal opvangplekken en minder op de kwaliteit daarvan. Als toezichthouders zien wij erop toe dat de kwaliteit van de opvangvoorzieningen gewaarborgd moet zijn en dat uitvoerende organisaties voldoende worden toegerust deze kwaliteit te bieden. De inspecties roepen de staatssecretaris – als stelselverantwoordelijke voor de asielopvang – daarom op om op korte termijn heldere kaders te stellen over de kwaliteit van de asielopvang waar burgers, asielzoekers(kinderen) en gemeenten zich in een overbruggingsperiode aan kunnen vasthouden. Daarnaast roepen de inspecties u op, in lijn met de beginselen van behoorlijk bestuur, rechtszekerheid te bieden door de opvangvoorzieningen zo snel als mogelijk weer aan de geldende wettelijke normen te laten voldoen, en hiervoor realistische termijnen te stellen. Ten slotte vragen wij u om rechtsgelijkheid te bieden door asielzoekerskinderen niet langer anders te behandelen dan ontheemde kinderen uit Oekraïne.

Context en ontwikkelingen

Het Gerechtshof Den Haag bevestigt in zijn uitspraak op 20 december 2022 dat de opvang van asielzoekers op essentiële punten niet voldoet aan de daarvoor geldende wettelijke normen van de Richtlijn 2013/33 EU (hierna: Opvangrichtlijn) waarin de verplichtingen zijn opgenomen die volgen uit het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (hierna: IVRK).³ De Staat moet er minimaal voor zorgen dat de materiële opvangvoorzieningen voor asielzoekers een levensstandaard bieden die hun bestaansmiddelen garandeert en hun fysieke en geestelijke gezondheid beschermt. Daarnaast gelden specifieke verplichtingen voor kwetsbare personen waaronder (alleenstaande) minderjarigen.⁴ Zo is de Staat onder de Opvangrichtlijn verplicht in ieder geval binnen drie maanden na aankomst onderwijs te bieden. Het Gerechtshof erkent dat de Staat niet aan het onmogelijke kan worden gehouden, maar benadrukt wel de verplichting al het mogelijke te doen om de asielopvang zo snel als kan aan de wettelijke vereisten te laten voldoen.

De inspecties zien de inspanningen die worden geleverd om met de huidige capaciteitstekorten om te gaan. Medewerkers in de opvanglocaties, gemeenten en betrokken (onderwijs)instellingen tonen een grote mate van inventiviteit en kijken naar wat wél kan. Als staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft u oproepen

³ [ECLI:NL:GHDHA:2022:2429, Gerechtshof Den Haag, 200.317.231/01 \(rechtspraak.nl\)](#)

⁴ Art. 23-24 Richtlijn 2013/33 EU

gedaan aan alle gemeenten om zo spoedig mogelijk hun bijdrage te leveren aan het realiseren van extra AMV-locaties. De acute noodzaak van de situatie is daarbij ook uitvoerig benoemd. Daarnaast neemt het COA een aantal stappen om ook op de korte termijn toch enige verlichting te realiseren en zet zowel het COA als Nidos zich continu in om nieuwe AMV-locaties te realiseren. Het COA werkt via een transitieplan samen met gemeenten om gemeentelijke opvanglocaties over te nemen.⁵ Daarnaast loopt het traject van het wetsvoorstel gemeentelijke taken mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (hierna: spreidingswet) die beoogt een betere verdeling van opvangplekken te realiseren tussen gemeenten.

Inspectie Justitie en Veiligheid

Datum
19 april 2023

Ons kenmerk
4613694

De inspecties maken zich echter zorgen dat deze maatregelen niet op korte termijn tot verlichting zullen leiden. Het COA en Nidos spraken zich in de media uit over het dreigend tekort aan opvangplekken voor AMV.⁶ Deze zorgen worden door u gedeeld.⁷ Prognoses laten zien dat het tekort aan opvangplekken aanhoudt, daarom is in het veiligheidsberaad door u een verzoek gedaan langer gebruik te maken van de gemeentelijke opvanglocaties dan de beoogde datum van 1 april 2023.⁸ Het wetsvoorstel van de spreidingswet zal, indien deze wordt aangenomen, naar verwachting pas begin 2024 in werking treden. De inspecties verwachten dat dit wetsvoorstel daarom niet op korte termijn effect heeft op de opvangcapaciteit.

Bevindingen

De inspecties bezochten in de periode november 2022 tot en met januari 2023 vier noodopvang (hierna: NO) en negen crisisnoodopvang (hierna: CNO) locaties en de COA-opvanglocatie voor AMV in Ter Apel.⁹ NO-locaties zijn tijdelijke locaties die onder verantwoordelijkheid vallen van het COA. CNO-locaties worden uitgevoerd door gemeenten bij een tekort aan opvangplekken bij het COA. De vorm van deze locaties kan sterk variëren van hotels tot sport- of bedrijfshallen of tijdelijke woonunits.

Naast de bezoeken aan de opvanglocaties ontvangen de inspecties wekelijks actuele beelden van de cijfers van de opvang en prognoses van opvangplekken. De inspecties hebben verder kennis genomen van de berichten van verschillende instanties en belangenorganisaties. De inspecties blijven zich in dit toezicht richten op de positie van kinderen in gezinnen en AMV in de opvanglocaties, omdat zij een extra kwetsbare groep zijn.

De druk op COA-opvanglocatie voor AMV in Ter Apel blijft hoog

De aanhoudende capaciteitsdruk op COA-opvanglocatie voor AMV in Ter Apel blijft reden geven tot zorg. De opvanglocatie Ter Apel heeft capaciteit voor 55 AMV,

⁵ [COA - Transitieplan CNO | www.coa.nl](https://www.coa.nl)

⁶ [Tekort aan opvang dreigt voor jonge asielzoekers: 'Straks moeten ze weer op stoel overnachten' | Asielcrisis | AD.nl](#) en [Met spoed bijna 4700 extra opvangplekken nodig voor minderjarige asielzoekers \(nos.nl\)](#)

⁷ Kamerbrief actuele situatie AMV en contactpersoon kind, 22 februari 2023

⁸ Antwoorden Kamervragen over het bericht Asielzoekers Almere wachten een half jaar op gesprek over verblijf, 7 februari 2023

⁹ Het toezicht op de kwaliteit van de taakuitvoering in de crisisnoodopvang is niet belegd bij de rijksinspecties. Echter, de CNO-locaties vormen onderdeel van de vreemdelingenketen en hier wordt opvang, begeleiding, zorg en onderwijs geboden, waardoor deze locaties als onderdeel van de keten in het toezicht zijn meegenomen.

toch verblijven er structureel meer jongeren in de locatie.¹⁰ Er is nog steeds te weinig aandacht voor de individuele belangen van het kind. Medewerkers geven aan niet de kwaliteit te kunnen bieden waar zij vanuit hun professionaliteit voor staan. Er is onvoldoende zicht op de veiligheid van jongeren. De jongeren verblijven daarbij langer in de locatie dan de vijf dagen waarvoor die is ingericht. Jongeren verbleven tijdens het bezoek van de inspecties gemiddeld twee tot vier weken in de locatie. Door de langere verblijfsduur wordt onderwijs later opgestart, terwijl de termijn van drie maanden start vanaf de datum van binnenkomst in Nederland. Daarnaast duurt het langer voordat AMV een individuele voogd krijgen toegewezen. De lange wachttijden doen afbreuk aan de ononderbroken ontwikkeling van het kind waar internationale verdragen de Staat toe verplichten.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
19 april 2023

Ons kenmerk
4613694

Op een aantal punten constateren de inspecties verbetering. Er verbleven tijdens het bezoek van de inspecties geen jongeren meer op stoelen in de wachtkamers van het aanmeldcentrum van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (hierna: IND). Naar aanleiding van de overbruggingsafspraken die zijn gemaakt met het COA en Nidos zijn op het gebied van hygiëne en beveiliging verbeteringen doorgevoerd. Door inzet van de gecontracteerde welzijnsorganisatie CareForward en een herindeling van het takenpakket hebben het COA en Nidos zich ingezet de belangen van de individuele jongere beter in beeld te krijgen. Hoewel de inspecties hierin verbetering zagen, blijven er door de capaciteitsdruk risico's dat de veiligheid van de jongeren en individuele kwetsbaarheden onvoldoende in beeld zijn. In een gesprek met de inspecteurs gaven jongeren aan zich niet veilig te voelen in de gemeenschappelijke ruimtes en zich in het bijzonder zorgen te maken over de veiligheid van de meisjes die in de opvanglocatie verblijven.

In de eerste maanden van 2023 is de bezetting iets gedaald en ligt deze rond de 100 AMV. De instroom blijft echter hoog en ligt op een gemiddelde van 70 AMV per week. De bezetting is sterk afhankelijk van de doorstroom naar locaties elders. Door de geplande sluiting van tijdelijke locaties dreigt de situatie in Ter Apel opnieuw onbeheersbaar te worden, zo stellen ook de bestuurders van het COA en Nidos.¹¹

De leefomstandigheden in CNO- en NO-locaties voorzien niet in de specifieke behoeften van kinderen in gezinnen of AMV.

Gezinnen met kinderen verblijven nog steeds in CNO-locaties die zich bevinden in grootschalige (bedrijfs- of sport)hallen. Hier zijn kamers gerealiseerd door middel van schermen bedekt met brandwerend plastic. De kamers hebben geen plafond of deur. Bewoners hebben daarom weinig privacy en kinderen slapen slecht door gebrek aan stilte. Tijdens het gesprek van de inspecteurs met een gezin in een afgezonderde ruimte viel het aanwezige kind direct in slaap. Sanitaire voorzieningen worden met alle bewoners gezamenlijk gedeeld en zijn daarom moeilijk hygiënisch te houden. Daarnaast lukt het onvoldoende in zinvolle dagbesteding te voorzien. Dit geldt in het bijzonder voor de jongeren van 16+

¹⁰ Op 26 september ontvangen de inspecties signalen van medewerkers dat er meer dan 300 AMV in opvangcentrum Ter Apel verbleven, waarvan er meer dan 40 overnachtten in de wachtruimte van de IND. Tijdens het bezoek van de inspecties op 28 november 2022 verbleven er 230 AMV in Ter Apel. De capaciteit wat betreft begeleiding is voldoende voor 120 AMV. (Dit staat los van de officiële opvangcapaciteit).

¹¹ [Tekort aan opvang dreigt voor jonge asielzoekers: 'Straks moeten ze weer op stoel overnachten' | Asielcrisis | AD.nl](#)

jaar oud. In deze leefomstandigheden kan de fysieke en geestelijke gezondheid voor kinderen niet worden gewaarborgd, zoals de Opvangrichtlijn voorschrijft.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Gemeenten geven bij het beschikbaar stellen van opvanglocaties in sommige gevallen aan de voorkeur te geven aan het opvangen van gezinnen, waardoor gezinnen relatief vaker in CNO- of NO-locaties terecht komen. AMV zijn een bijzonder kwetsbare groep, waardoor het COA of Nidos hen niet in een CNO-locatie plaatsen. AMV worden wel opgevangen op tijdelijke noodlocaties in bijvoorbeeld hotels. De inspecties troffen tijdens het toezicht een groep van 70 AMV in een opvanglocatie met hele basale voorzieningen waar zij samen met volwassenen verblijven.¹² Onder deze jongeren bevonden zich ook enkele AMV van onder de 15 jaar oud die normaliter opgevangen worden in een kleinschalige opvanglocatie of in een gastgezin.

Datum
19 april 2023

Ons kenmerk
4613694

Verblijf in CNO- of NO-locaties is vaak langdurig

Vanwege de aanhoudende capaciteitsdruk worden opvanglocaties ingezet voor tijdelijke duur met een lager kwaliteits- en voorzieningenniveau dan voor het COA gebruikelijk is. De duur van deze locaties wordt echter vaak verlengd of kinderen in gezinnen of AMV verhuizen naar een nieuwe CNO- of NO-locatie. De voorzieningen in deze locaties zijn niet ingericht voor langdurig verblijf. NO-locaties zijn beoogd voor korte periodes uiteenlopend van enkele maanden tot een jaar, de geadviseerde duur voor CNO-locaties is een week.¹³ De inspecties constateren dat een verblijf van zes maanden of langer regelmatig voorkomt. Kinderen worden daarmee langdurig opgevangen in een opvanglocatie waar in hun specifieke behoeften niet kan worden voorzien.

De lange duur van verblijf in CNO- of NO-locaties betekent niet een verbetering van de continuïteit in de ontwikkeling van kinderen. De duur van het verblijf blijft onzeker omdat deze steeds met korte perioden wordt verlengd. Deze onduidelijkheid werkt belemmerend bij de inrichting van bijvoorbeeld onderwijs. Schoolbesturen hebben onvoldoende zicht op hoeveel personeel geworven moeten worden, voor welke duur en welke materialen aangeschaft moeten worden.

Medewerkers van de opvanglocaties zijn onvoldoende toegerust

De inspecties willen benadrukken dat zij enorme inzet zien bij medewerkers in de CNO-, NO- en opvanglocatie in Ter Apel. De meesten zijn echter onvoldoende toegerust om hun taak goed uit te voeren.

Voor medewerkers in de opvanglocaties is een goede instructie en organiseren van nazorg van groot belang in relatie tot het omgaan met de psychosociale arbeidsrisico's, werkdruk en ongewenst gedrag. Het COA en Nidos zetten ervaren medewerkers in om te ondersteunen in het opzetten van nieuwe locaties. De inzet van ervaren medewerkers is van grote waarde voor nieuwe locaties. Dit zorgt echter voor veel wisselingen in het personeel wanneer ervaren medewerkers verplaatsen naar nieuwe locaties en zorgt voor een verdunning van kennis en ervaring op andere plekken. Een hogere caseload en veel wisselingen in het personeel leiden ertoe dat Nidos onvoldoende in staat is de voogdijmaatregel uit te voeren zoals zij dat graag zouden willen. AMV krijgen daardoor niet de begeleiding waar zij recht op hebben. De wisseling van voogden belemmert

¹² Omdat op deze CNO-locatie begeleiding aan AMV wordt geboden door het COA en Nidos betreft het, volgens het COA, feitelijk een NO-locatie en niet een CNO-locatie.

¹³ [handreiking-crisisnoodopvang.pdf \(vng.nl\)](#)

daarnaast het opbouwen van een vertrouwensband tussen de jongere en de voorgd.

Inspectie Justitie en Veiligheid

In de CNO-locaties hebben medewerkers veelal geen specifieke opleiding voor het werken met deze doelgroep. Zij geven aan het gevoel te hebben in het diepe te worden gegooid en missen kaders en richtlijnen. Medewerkers in de CNO geven aan dat zij vanwege het gebrek aan opleiding moeite hebben om te gaan met problematisch gedrag van kinderen of onveilige gezinssituaties. Op grond van de Arbowet zijn werkgevers verantwoordelijk voor veilige en gezonde werkomstandigheden van hun werknemers. Zo dienen de werknemers (inclusief uitzendkrachten en stagiaires) voorlichting en onderricht te krijgen over de werkzaamheden die zij uitvoeren en de daaraan verbonden arbeidsrisico's. De werkgever dient voor zijn werknemers ter voorkoming van psychosociale belasting maatregelen te nemen op risico's ten aanzien van werkdruk of ongewenst gedrag.

Datum
19 april 2023

Ons kenmerk
4613694

Gebrek aan informatie en perspectief leidt tot onrust

Op de CNO- of NO-locaties verblijven kinderen met hun ouders of AMV in verschillende fases van de asielprocedure. Er kunnen asielzoekers verblijven die de asielaanvraag nog moeten indienen, asielzoekers die wachten op een besluit van de IND of statushouders die wachten op een woning. Bij verschillende fases van de procedure horen verschillende rechten en voorzieningen. Voor bewoners is het onduidelijk waar zij in de asielprocedure zitten, waar zij recht op hebben en hoe lang zij moeten wachten. Asielzoekers in de CNO geven aan bang te zijn vergeten te zijn. Op de CNO-locaties is de betrokkenheid van het COA en de IND beperkt. Personeel in de CNO-locaties heeft geen beschikking over informatie over de procedure waardoor zij vragen van bewoners niet kunnen beantwoorden.

Onduidelijkheid over de procedure en lange beslistermijnen leiden tot spanningen, wat effect heeft op het welzijn van de kinderen. Kinderen verblijven lang in onzekerheid over hun toekomst. Door de lange wachttijden in de asielprocedure ervaren AMV bijvoorbeeld druk van hun ouders die – vaak in instabiele situatie - in het land van herkomst wachten op een procedure gezinshereniging. De onzekerheid heeft daarnaast effect op de sfeer en veiligheid in de opvanglocaties. Op twee CNO-locaties gaven medewerkers bijvoorbeeld aan dat bewoners hun onvrede uiten door hongerstakingen of demonstraties.

Onduidelijkheid in aansturing en governance

Het opzetten en beheren van opvanglocaties voor asielzoekers is geen taak die voor gemeenten gebruikelijk is. Voor CNO-locaties zijn weinig handvatten voor het uitvoeren van opvang en begeleiding. De 'handreiking crisisnoodopvang' van de Vereniging Nederlandse Gemeenten biedt een basis, maar laat veel ruimte voor eigen invulling. Locatiemanagers zeggen aan het pionieren te zijn en missen kaders. Daarbij komt dat het toezicht op de kwaliteit van gemeentelijke opvanglocaties niet duidelijk belegd is. Deze onduidelijkheden leiden tot verschillen in leefomstandigheden en leefregels tussen de locaties. Kinderen mogen bijvoorbeeld in sommige locaties na een bepaalde tijd niet meer naar buiten of er gelden tassencontroles, waar deze leefregels bij andere locaties niet gelden. Dit is in strijd met het recht op gelijke behandeling. Er moet ook op worden toegezien dat opvangvoorzieningen voldoen aan de minimale normen van de Opvangrichtlijn en geen onrechtmatige inbreuk maken op rechten als bewegingsvrijheid of persoonlijke levenssfeer. Ook dit toezicht vindt onvoldoende plaats.

Toegang tot onderwijs en zorg is niet gegarandeerd.

De toegang tot onderwijs of kwaliteit van zorg verschilt, mede door het huidige personeelstekort, sterk per locatie. Zowel voor de jeugdige nieuwkomers als voor de samenleving is het van belang dat zij onderwijs krijgen zodat zij kunnen opgroeien tot volwaardige burgers, in welk land hun toekomst zich ook mag bevinden. Bij de start van een nieuwe locatie kost het tijd om voorzieningen als onderwijs en zorg op te starten. De inspecties constateren forse tekortkomingen in de gezondheidszorg in de CNO-locaties. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd heeft onlangs ernstige zorgen geuit over het ontbreken van de medische screening, gebreken in medische dossiervoering en de beperkte aanwezigheid van Jeugdgezondheidszorg op CNO-locaties.¹⁴ Dit leidt ertoe dat gezondheidsrisico's onvoldoende in beeld zijn waardoor (preventieve) zorg voor kinderen niet gegarandeerd is.

Inspectie Justitie en Veiligheid

Datum
19 april 2023

Ons kenmerk
4613694

De snelheid waarmee CNO- en NO-locaties tot stand moeten komen confronteert scholen en besturen met een korte termijn om onderwijs te bieden aan een grote groep kinderen, wat in veel gevallen niet haalbaar is. Scholen, besturen en leerplichtambtenaren worden niet vanzelfsprekend betrokken bij de eerste plannen voor de inrichting van een CNO- of NO-locatie. De tijdelijke verblijfsduur kan daarnaast voor scholen en besturen een argument zijn om onderwijs niet op te starten, omdat dit niet kan worden gecontinueerd.

Jongeren worden verplaatst van locatie naar locatie. Ze missen daardoor veel onderwijstijd door uitstroom uit de oude school en instroom in de nieuwe school. Een eenduidige registratie van absentie op landelijk niveau ontbreekt, waardoor er geen zicht is op de totale omvang van het probleem. Jongeren van 16 jaar en ouder lopen daarbij extra risico op het geheel niet ontvangen van onderwijs. Het aanbod van een internationale schakelklas (isk) duurt twee jaar, tot een leerling 18 jaar is. Er bestaat een groot risico dat leerlingen tussen de 16 en 18 jaar door lange wachttijden geen mogelijkheid hebben om van dit aanbod gebruik te maken.

Conclusie en aanbevelingen

De inspecties maken zich nog steeds ernstig zorgen over het welzijn, de toegang tot zorg en onderwijs, en de veiligheid van AMV en kinderen in gezinnen in de asielopvang, in het bijzonder de CNO- en NO-locaties. Sinds de signaalbrief van juni 2022 zien de gezamenlijke inspecties ondanks alle inspanningen onvoldoende verbeteringen ten aanzien van hun situatie. Kwaliteitsstandaarden zijn voor de duur van de crisis in de asielopvang tijdelijk losgelaten, maar worden door het voortduren van de crisis voor onbepaalde termijn niet gehandhaafd. Het is niet verantwoord kinderen voor lange termijn aan ondermaatse kwaliteitsstandaarden bloot te stellen. De toegang tot zorg is onvoldoende gegarandeerd en de toegang tot onderwijs is afhankelijk van de locatie. Personeel doet wat het kan maar werkt onder te hoge druk en is onvoldoende toegerust.

Hoewel er op moment van schrijven, eind maart 2023, geen mensen meer buiten slapen of kinderen op stoelen verblijven in aanmeldcentrum van de IND in Ter Apel, is deze situatie precair en blijft de kwaliteit van de opvanglocaties waarnaar het COA asielzoekers overbrengt ondermaats. Met name voor kwetsbare groepen

¹⁴ [Factsheet Urgente risico's voor gezondheid asielzoekers in crisisnoodopvang | Publicatie | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(iqj.nl\)](#)

als AMV en kinderen in gezinnen geldt dat dit in strijd is met de daarvoor geldende wettelijke en verdragsrechtelijke normen.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

De inspecties vrezen dat beoogde maatregelen als het transitieplan en de spreidingswet op korte termijn niet zullen leiden tot verbetering van de opvangvoorzieningen. De inspecties doen gezamenlijk nogmaals een oproep om, met inachtneming van algemene beginselen van behoorlijk bestuur, rechtszekerheid te bieden door de situatie van kinderen in opvanglocaties zo snel mogelijk te laten voldoen aan de standaarden zoals vastgelegd in nationale wetgeving, het IVRK en de Opvangrichtlijn. Hierbij ondersteunen de inspecties de oproep van het COA en Nidos aan het rijk en gemeenten voor het beschikbaar stellen van voldoende opvanglocaties, in het bijzonder locaties voor AMV. Daarbij is van belang dat er voldoende toerusting is om deze opvanglocaties kwalitatief goed uit te kunnen voeren.

Datum
19 april 2023

Ons kenmerk
4613694

De inspecties wijzen, evenals in de brief van juni 2022, op de verschillen in kwaliteit van de opvang voor Oekraïense ontheemden. De inspecties herhalen dat dit op gespannen voet staat met artikel 2 van het IVRK wat stelt dat de rechten voor ieder kind moeten worden gewaarborgd zonder discriminatie van welke aard ook. Sindsdien heeft het Gerechtshof Den Haag in haar uitspraak over de opvangvoorzieningen van asielzoekers geoordeeld dat de ongelijkheid met ontheemden uit Oekraïne niet objectief te rechtvaardigen is.¹⁵ De inspecties bevelen de staatssecretaris aan om te zorgen voor rechtsgelijkheid door kinderen in de asielopvang gelijk te behandelen met kinderen in de opvang voor Oekraïense ontheemden.

In reactie op eerdere berichten van de inspecties over de zorg in de CNO-locaties¹⁶ en op de druk op het onderwijs aan asielzoekers¹⁷ stelt u dat al het mogelijke wordt gedaan. Ook het Gerechtshof bevestigde dat u niet aan het onmogelijke kan worden gehouden. De inspecties achten het echter noodzakelijk dat op korte termijn duidelijkheid wordt geboden door in een overbruggingsperiode heldere kaders te stellen waar burgers en asielzoekers zich aan vast kunnen houden. Tegen de achtergrond van de capaciteitsproblematiek adviseren wij u in ieder geval zeer concreet te maken hoe zorg wordt gedragen dat kinderen in beeld blijven, hoe hun veiligheid wordt gegarandeerd en hoe er optimale inzet is voor scholing en ontwikkelkansen. Ook adviseren wij u het toezicht op de kwaliteit van de voorzieningen in gemeentelijke opvanglocaties helder te beleggen, nu en naar de toekomst. De oproep tot het zo snel mogelijk volledig voldoen aan de normen die volgen uit de Opvangrichtlijn en het IVRK blijft hierbij onverminderd van kracht. Wij adviseren u om spoedig over de inhoud van deze concrete overbruggingskaders te berichten aan de Tweede Kamer en hierbij realistische termijnen te stellen over de duur waarvoor deze gelden.

¹⁵ [ECLI:NL:GHDHA:2022:2429, Gerechtshof Den Haag, 200.317.231/01 \(rechtspraak.nl\)](#)

¹⁶ [Factsheet Urgente risico's voor gezondheid asielzoekers in crisisnoodopvang | Publicatie | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(igj.nl\)](#)

¹⁷ In het onderzoek naar de veiligheid op gezinslocaties onderschrijft de Inspectie van het Onderwijs de bevindingen uit de signaalbrief kinderen in de asielopvang van juni 2022 en benadrukken zij de schadelijkheid van verhuisbewegingen en onzekere verblijfsduur [Veiligheid op gezinslocaties in beeld | Rapport | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

Vanuit onze rol als toezichhouders - en met het oog op het maatschappelijk belang dat jeugdige nieuwkomers, ongeacht de status van hun ouders, moeten kunnen opgroeien in gezonde en veilige leefomstandigheden en gebruik moeten kunnen maken van onderwijs en zorgverlening – brengen wij de problematiek van deze kinderen en jongeren onder de aandacht, om bij te dragen aan een verbetering van hun situatie. Desgewenst zijn wij bereid het bovenstaande nader toe te lichten.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
19 april 2023

Ons kenmerk
4613694

Hoogachtend,
Inspecteur-generaal Inspectie Justitie en Veiligheid,
mede namens de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd,
de Inspectie van het Onderwijs en de Nederlandse Arbeidsinspectie,
namens deze,

H.C. Faber
Hoofdinspecteur-directeur Beschermen, Straffen en Handhaven